مولانا نجم الدین آخند زاده

د «النجم» په هنداره کښې

د «النجم» مؤسس دکتور سعید افغانی

Ketabton.com

لیکنه اوټولوونه

امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوڅېړنه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني »**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنګي څانګه

نيټه: (د وري ۳۰) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړۍ: يو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعيدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـیکـنـه او ټولـونه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـريـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې يو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:

« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.

دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.

د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څيړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د يادونې وړگنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » چې د اسلام مبارک دين او د سولې، ښه تفاهم او دخير او سلم لپاره يې تر آخرنۍ سلگۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دايمي سعادت هيله کوم.

امين يا رب العالمين

امين الدين « سعيدي ـ سعيد افغاني »

د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه

د دسمبر مياشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

ګران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »
د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.
ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.
ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .
ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!
د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.
د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.
ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.
کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر منځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.
د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.
خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .
همداسې وشوو.
د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، منځ ته راغله . . . »
په دریېمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))
د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په څانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څيړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړی مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلېدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو څانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څيړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم» به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروښتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.
افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.
په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .
ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنۍ ښوونځۍ ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.
تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لړ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروابښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروابښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.
همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروابښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:
(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دځیرنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:
کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لېږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.
ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.
مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسي ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد «

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلي، بیان کړم .

۱ـ د ده اجمالي پیژندانه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.
دی د بندي خانې نه په يو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتيښتيده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.
دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائې په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.
ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجري قمرى » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.
په دی حساب دده د وفات تأريخ (قبر غازى) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .
د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هدیره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۲ـ د ده تفصیلی پیژندنه :

دنجم الدین اخند زاده صاحب « رحمة الله علیه » د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپیژنو :

۱ ـ د ده عمر او حیات او قواره
۲ـ د ده هویت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصیل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبین
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثیرات

مګر ډیر تأسف دی چه د داسې یو لوی شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حر کات ئې نهایت متانت او سنجیدګي لري. هغومره چه ویل کیږي او یا اوردیل کیږي او یا ئې وینو په دغه اندازه د ده سوانح دلیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زموږ ګیله دده دمعقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهایت منلي تیر شوي، زیاته ده. یوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعیظو تذکرې، مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس.

په هر صورت که اوس زموږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آینده د پاره به ګوندې دغـه آرزو د ده پـوه عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زموږ د هدف نارسیده مطلب تکمیل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه لیار کښې سعیه به د ده د عقیدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حیات او قواره :

زموږ په لاس تحریري اسناد ډیر کم دي. کوم تحریري سند چه زموږ په لاس کښې شته هغه یوازی د ده د فوت تأریخ ښې چه په (۱۳۲۰) او یا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو میدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډیر او ریدلي چه آخندزاده صاحب عمر او یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ ریاضیت او تقوی په وجه نحیف شوی ، حتی چه د ډیر ریاضیت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقیدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جګ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شین خال هـم درلوده او د ده دشین ښکلی خال شهرت زیات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثیره هیبت ناکه وه ، دورایه به په خلکو د ده رعب ولیده مګر؛ په عین وخت کښې مشفق او مهریان هم ؤ .
د د حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی . معلو میږی چه د ده په ضمیر کښی یو داسی اور او تپش او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی .
ده هر چیرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قایم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانیت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۳ـ د ده هـویت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځایونه ئې :

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نیکونه او پلرونه تیر شوي «۳» .
دی بیا دتحصیل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړای دی.
د تحصیل دپاره آفریدوته هم تللی. پیښور او صوات کښې هم اوسیدلی دی.
ده د تحصیل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختیار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وویلې د ځینې سیاسي معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سیدلی او بیا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جروبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نورو روداتو او شینوار کښې ګر ځیدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګیاڼو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کـوه دامـان په ځینو ځایو کښې ګرځیدلی وي، مګر ؛ د ده د حیات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې میله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میری چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښئ وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیری.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» . مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـډی صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ . چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ .

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم وه. د هغوی د خدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوۍ محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډۍ آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږېدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاڼیو په اګام کښې حق ته رسېدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان کاملم مرشد محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.

(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤۹ مه ګڼه د۱۳۳۹ دثور ۳۱ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(۵) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (۳ او ٤ نیټه) کال ۱۳۳۹ لېږدیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (۵۲ او ۵۳) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په بړو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بُتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ۱۲۶۰ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ۱۳۵۰ هجری قمری د ۹۰ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هـــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼ‌ور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په ربښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ریښتیا طلب دیار که
په ملوینو[1] کې به تل صفت دیار که
ذکر او فکر یې همیش وي له محبوبه
یو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه یون که په فکرت
ولی بویه چې کامل پیروي فرزنده
راه بلدوي کامل پیر په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هیڅکله
او که نه چې دغه پیر نه وي ماذونه
داپیر نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او یا مولاوي
که سید، آخونزاده کاریې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فریب سره یې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابیان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم یې مسمې په نجم الدین دی
کامل پیر دی د هر چا په دا یقین دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذمیمه افعال، حمیده افعال، الله ته قُربَت، دمرید شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقیقت، دقلب رڼا او تیاره، دپیر د تلقین لومړی مقام، کامل پیر، غوٍ او قطب، د توحید علم ، ناقص پیر او ناقص مرید، صادق مرید، صدق او اخلاص، دکامل پیر ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پیر دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې ښو نمونې یې دادي :

رارسیږه دهډې پیره کامله
نن مې فکر نه چلیږي یم بیدله
نن مې فکر نه جلیږي یم په غم کې
تل بهریږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړیږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وایي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شیطان شم په امان
همدراز وایي :

---

1) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډېر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډېرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پېښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپېښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډېرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځېرنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځېړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډېر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په څواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په څواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په څواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانښاد نجم الدین آخونزاده څېړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګــرانــو لوستونکو :
خداییخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلــی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم ختــم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جرٻوبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتگ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په گټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بېلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (١٣٢٨ هجرى ش) کى مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعى شخصيت او دينى عالم، ددى دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکى مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلى حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلى شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ١٣٣٧ هـ ش کال د عقرب په ٢١ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلى او نشر ته سپارل شوى وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کـې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعيد » دغـــه افكار شه مبارک
د« صديق » دعاقبوله كړي ای خدايه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نيټه
دهډي نجم المدارس

يادداشت:
د يادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جريده نشريدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د ليکلو ډول او جزيي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پريښي.

د کتاب ځانګړتياوې: مولانا نجم الدين آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه: امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څـيړنيزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير–جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بريښنا ليک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

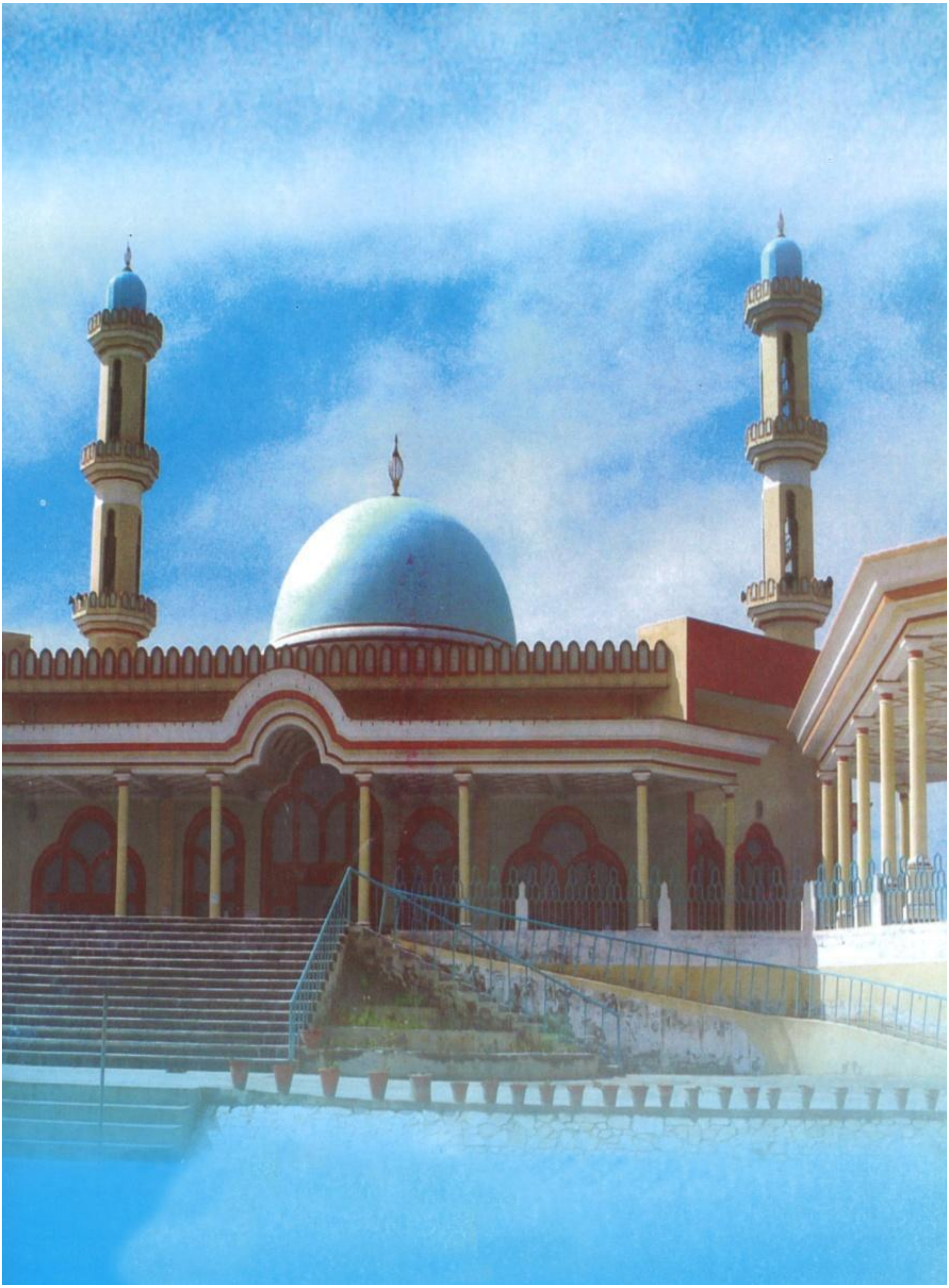

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرتخان» ددولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنی پاڼه
بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات بښی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او د لاس
د ضرره ئی مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمٰن او رحیم دی . دکامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او حساب د ورځی مالک دی نو خلک دا یم چه یوازی تا له عبادت کوو او ستا نه معاونت غواړو ته مونږ ته سمه لیار وښیه دهغو خلکو لیار چه پیرزو ینه دی پری کړی نه دهغو لیار چه ستا دغضب لاندی راغلی او نه دهغو کسانو لیار چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد
دخلکو خدمت تربیه او یوه کول دی که خلک یوه شی هرڅه کیږی د پوهو اهم مسئولیت دا دی چه په ژبه او قلم سره دخلکو دیوه کولو خدمت په پوره پاک نیت تر سره کړی . د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد تر څنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی . دغه مدرسه دده د صالح ځوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی دغه رشد ته رسیدلی چه د ژبی او د قلم په ذریعه دخلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی . هو د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص دننګرهار په ورځپاڼه کښی د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو مینځ ته راغله دا اخبار به یوازی د مدرسی په ګډ ارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبرونی کوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښی یوځل د چارشنبی په ورځ بی د رخصتی د ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به دوسائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د ډیر نی مونږ په د غه کار کښی د امید وا ری هغه چا سره لرو څو مره چه مونږ نه دکادر او خدمت اراده او ارزو لری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئی نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بندیانول او د خلکو په اختناقو لو بخت دی تاسف او د خورشینی ظهار وشو . د او ضعیت ئی د دنیا د امنط اباتو موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئی د کوم بل ځای په تحریک جا دشه و بلله .

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامی لیار ښوونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د غم ځپلو د پاره به دغه مؤسسه دمعاونت لاس ورکړی

«د معلم د ورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښی د پوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هرکلی وشو او ویل شول چه د معلم د اهمیت او قدر دانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین هم د ضرورت په اندازه شته دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

« هیله » بناغلی « حضرتخان »

ذه د دی اخبار په متعلق دغا درلودا ناذرت نه هیله لرم چه د خلکو او د جامعې د فایدې او د دوی سعادت له پاره یې وسیله وگرځوی موږ د مدرسې منسوبینو د پاره خو مره چه دی پاڼې سره په زړونو کښې علاقه او محبت او دلچسپي لرو هغو مره د خدمت توفیق هم غواړو. د لوستونکو شوق او ذوق دې د دوی د استفادې موجب د نورو د پاره دې د ښو لیار ښوونې اساس شی.

« ژبه او لاس » « سعید افغانی »

ژبه او لاس د ژوند په ارخونو کښې ډیر مهم رول لري د ژبې او لاس تحرک باید اداره شی د کار او خبرو سره او په ترخه او خواږه اکثر په ژبې او لاس اجراء کیږي.

« پښتون قام » « باچا خان »

پښتون قام ښه قام دی یا د ډیر زما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری د دنیا د ټو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږي لکه پک، ماشین او غیر هر مصیبت تر اکثر کیږي خو یره پیسو ته نه شي ننیکیدی.

« تقدیر » مولوی عبد المجید « حمیدی » مدرس

تقدیر ټول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلي ورکوي پریشانی کانی خفگان نو نه له مینځه باسی. تقدیر خلک د مایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید وادی ساحی ته یې را باسی که سړی د ډیر ثروت او غنا خاوند شي د تقدیر په تصور د کبر او غرور نه په ځنګیږي او که بیا د ډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شي بې صبری جزعه او فزعه نه کوی او د تقدیر په خیال ځانته تسلي ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وکړ چه ته هغه آدم یې چه دستا په گناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام د هغه په ځواب کښې وویل چه ایا تورات زما د پیدا ایښت نه څو کاله دمخه پیدا او ۴ هغه ورته و فرمایل چه څلویښت کاله بیا یې وویل چه تورات کښې دا سی نه دي لیکل شوی چه آدم به داسی کار کوی ؟ موسی علیه السلام و فرمایل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت وو موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« د تقدیر گناه نه ده » « سعید افغانی »

تقدیر د قدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار را کړی عقل او فکر او اعضا لرو وسایل هم شته نو که مونږ هیڅ کار او عمل نه کوو دا نو د تقدیر گناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نظر کښې » مولوی احمد گل « مدرس »
« د نبوی حدیث نه »

د حلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شي چه تا سو خوری هغه شي دی چه ستا سو د کار او عمل محصول وی که د حضرت محمد مصطفی « ص » ژوند ته ځیر شو او د سیرو او احادیثو کتابونه مطالعه کړو د ده علاقه مندی د کار او کسب سره پوره ورمخ کیږي د محمد « ص » او صحابه و تجارتونه د تاریخ په پاڼو کښې ثبت دی د مصطفی « ص » د لویو عادتو او خصوصیاتو نه دا وو چه اکثر به یې خپل کارونه په خپله کول په کور کښې هم ځینې د کور کارونه په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه وړیه مخ کیده یې د کوم عیب او عار نه یې ترسره کوه. ده د ضرورت په وخت کښې د مسافرینو د کور کارونه هم انجامول. هغه چه مشاغل یې کم وی کولی شی چه د نورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښې چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف وو د ده نه داسی وضعیت د کار او د خلکو سره د کمال علاقه مندی ښه بیل کیږي.

« توکل » مولوی عبد الشافی « مدرس »

چه په کار او عمل اقدام وشي بیا د نتیجې او ثمرې توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شوت تا سعت یو او وایو توکل په خدای تو کل د کار او فعالیت نه وروسته ځیږي دی که د تدبیر او مشوری نه کار واخستل شي او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شي کار کیږي او که فرضاً ناکام شي مسئولیت یې ساقطیږي خدای پاک د مشوری نه وروسته د کار د عزم په صورت د فتوکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعي مسایلو کښې د مدرسې نه پوښتنه وکړي که د دفعې او د جرحې په مقصد نه وي مدرسه به د نجم د المدارس د عليا د په ذریعه سم د ځینو مقرراتو سره ځواب ورکوی.

« دی اخبار د پاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مگر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» ددوهم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بی دریمی دوه خوره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات نشر او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونه لری
«مونږ» «سعید افغانی»
مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون
او مسلمان او دمهمو دخپل قام دخیر او بهبود ساتونکی

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دعقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمی کال» «د مدرسی په انجمن کښی اوریدل شوی» «سعید افغانی»

که څه ای کول سبز کال د مدرسی دخدمت دپاره زما خیال دادی ۱ که د مدرسی تعمیر دی لیلیونه تردرسونو پوری پوره شی ۲ که دکتابخانی نه داستفادی دپاره او د اخبارو او جرائدو نه په هغه کتابخانه کښی کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر له خوانه دتفریح په دول مطالعه په هغه کتابخانه کښی وشی بیلا به لوی او که په هغه کتابخانه کښی رادیو هم د استفادی دپاره وی بنه ده ۳ که دیو مختصر علمی اخبار په هفته کښی یو ځل خولسنی ترتیب شی او ددی دپاره په هره میاشت کښی افتخاری مدیر او ددی اعضاء تعیین شی بنه به وی ۴ که زمونږ په لاس کښی لوخه پیسی راشی ترڅو ځینی اصلاحی او تنظیمی کارونو دپلیش رفت دپاره صرف شی که دانجمن تنظیم د معلمینو ټګی او راټګ او د اسی نور ضروری مصارف چه په بودجه کښی ورسره مساعدت نه لری ۵ په سبز کال کښی مونږ سره دا خیال هم دی که دیو کوم حرفت او صنعت کارخه د مدرسی سره مناسب وی آلات او اسباب پیدا او کارشروع شی ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښی د مدرسی د طلابو د علومو د تکمیل دپاره چه له یوی خوانه ددوی د استفادی شیانو نه ګټه په لاس راشی او له بلی خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښی ونیول شی د یو دکال سرچشمه ضروری ده دادکال به اوس په مجلس ورسه پاټګی شی دیو مجلس لوی کار به شیر شروع کړو ترڅو د آینده دپاره بنه انکشاف پیدا د مدرسی په ګټه تمام شی مقصد دا چه دا دکال آینده د مدرسی د معلمینو او اداری خلکو د مالی بنیی د تقویی دپاره اساس او د مدرسی د پلیشرفت دپاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل دپاره به هم په کښی خیال وی ۷ ددولسم ټولګی محصلین دی هر کال د مدرسی د عمومی اصلاحاتو دپاره غور کوی کو نبښونه کوی چه د مدرسی د بنه والی دپاره د هغکښی کال نه زیات عمومی توجه پیدا لوی تحصیل شروع په آخر د کال کښی د ځینو کارونو راپور کلنی ټولنی ته وړاندی کړی د اکار د اسی صورت لری چه اول تر اوله ددوهم ټولګی اعضاوو تر بله اخوت، همدردی، حوصله سینه ګنداره عملی کړی او بیا د مدرسی د اصولو تعمیل تقوی ځینو اوضاعو ته بنه تغیر، پاکی، اتفاق، ددنیا او ضاعو ته باخبر نیا، دوه ...

«خبرونه»

«د مدرسی د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ ؤ چه په نجم المدارس کښی د مدرسی د اوضاعو په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښی مولوی عبدالشافی مولوی عبدالمجید مولوی محمد شریف د مدرسی مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسی منتظم هم اوګډ ملا حضرت خان، ملا عبدالرزاق «آصف» ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محی الدین «علوی» صدیق الله ککړی» ملا شاه جهان د مدرسی شاګردانو وینا وی او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئی بیان کړل په آخر کښی «سعید افغانی» د مدرسی مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو نه د رضائیت اظهار او وی ویلی که څه هم زه د مدرسی په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زمونږ دپاره په کار ده خصوصی بایلا په دغه آساس قوی قدم ونیو ته شی مجلس د وطن د آرامی او ترقی په دعا ختم ومونده.

«بخشش او تحسین»

په دی نیم دعقرب د معلم دورځی په مناسبت په جلال کوټ کښی لوی مجلس جوړ شوی ؤ په دغه ټولنه کښی د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر ؤ د مجلس په آخر کښی ځینی د مکاتبو معلمینو او مولوی احمد ګل د مدرسی مدرس ته د یوی میاشتی معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبدالمجید او مولوی عبدالشافی او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسینات ... شول.

«د داول ځپاڼی»

جنبش د اخبارو نو جرایدو سره علاقه او څه نه زیات مضمون لیکل او د اسی لوز ضروری مسایلو ته فکر او توصیه وکړی که د دولس لونګی اعضا په وار سره دوه دوه ورځی د روسته د حاضری په وخت کښی یو څو مختصری جملی د اصلاح په چول لوز و شاګرد انو ته په لاندی شان الطوسره بیان کړی بلکه به په توی لد د پاکی او نظافت دلو او قسوه ځ نیوی د مناسبو او ملی جامو سره پشته د په صنو فو کښی یو تر بله بنه اخلاق ګذاره د د سود اهتمام دپاره غور د دلیلو د تنظیم او ترتیب سره پشته او توصیه د د دوو نحو په ظرف کښی چه کوم نا وړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوی وی مجمل په کنائی طرز سره پوه کول او توصیه د حاضری دپاره عمومی وصایا وی د مدرسی د پیشرفت دپاره د [illegible] دالو د تربیت په وسعی سره توجه د اخبار شوق د دموضع او جماعت تقوی او پرهیز ګاری اهتمام د دکار او عمل دپاره په خپل وخت کښی توجه د مدرسی د تعمیر د آبادی دپاره د خپلو لاسو لوز د قوة نه هم کار اخیستل زما د غه مطلب د سبز کال دپاره یقینی لی چه پوازی زه په خپله تر سره کول نه شم که زمونږ د مکتب د منسوبینو له خوا مساعدت وی اسید دی چه ملا د سد به د د غه افکارو په تعمیل د غیی امید واری سره نحامخه کړی د اهم بایید وواییم چه زه د مدرسی د سطحی د لوړ والی او د اسلام د دین د خدمت دپاره لوز مسئولیت نه او و نا لف هم لیم امید کوم چه د د غه مطالبو تر سره کولو دپاره زمونږ د هر وخت اخبار ضروری د اګنل شی بایله [illegible]

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښی د مدرسی نه پوښتنه وکړی که د دفتر او جهتها په متصل لوی مدرسه به د نجم الدارس د علماؤ په ذریعه سره د خپلو مقرراتو سره جواب ورکوی.

«دی اخبار دپاره»

دی اخبار ته باید چه مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

...

«د وخت اهمیت»

مولوی شمس الرحمن «د ملا صاحب»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت خاصه او جلا قلار او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښی تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړ والی کښی بیا بیل ډګه حال جد افکار او سنجش وی. د روغتیا مرتبه او وخت نه د ناروغتیا مرتبه او وخت نشی رسیدلی د مال اری او هستی وخت باید قلار وکړو د غم پیسو د ځان غم وخوړو او داځکه چه د غه مرتبی نه دفقر او ناتوانی مرتبه نشی رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددی لوی لوی او تیل لالوسره اخته دی د انسان عمر او ژوند دورد کی توپ نه ترځوانی بیل بیل مناسبات لری دا انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خود عمر ملا کمیږی نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالی و نه شماری د بیلی بیلی زمانی څخه استفاده وکړی لکه چه رسول «ص» په صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه شیزونه پنځوا د پنځو څخه ځوانی خپله پخوا د زوړ والی نه د روغتیا خپله پخوا د ناروغتیا مړینت او توانائی خپله پخوا د فقر او ناتوانی نه فراغت خپل پخوا د مشغولتیا نه نه ژوند خپل پخوا د مرګ نه.

«وطن»

«د آسف» د دولسم ټولګی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر چا نه زیاته ده د امینه داسی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم ترې ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی څخه هجرت کولو نو د تګ په وخت کښی ئی له زړه سوزه څخه مکی معظمی ته داسی خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه توی ولی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وائی جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرلی شی لونیا پیدا ی د اساس مونږ باید د دینه پس متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادی کښی زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی دپاره چوده ډیاری او چاری وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیسی که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښی وشمیرلی شی باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملا وکړو و تړو او د نا وړه اخلاقو څخه ځان او لوز و ته د نجات وسائل برابر کړو او په رښتنی چول سره د ورورولی او وحدت لاسو ته ورکړو په دی وخت کښی زیات وی کوم چه زمونږ ګران هیواد به د ټولو کا میا بیو مرکز وګرځی.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ **د النجم ÷ په ÷ حقله** ÷ ÷ ÷ ÷ ÷

ای ګرانو نیکوالانو ÷ ای د مینی پښتنګانو ÷ ای د ځاوری خاد مانو ÷ ای با فیضه ادیبانو
چه له ځاوری ئی یا نیږی ÷ مال او سر ځنی تیریږی په ÷ د علم ځ ته ورد ریږی د خپلو
وسینو کښی لغم ږنی ÷ غیرت مو افغانانو ÷ د غه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی
یادګار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ که دی نثر که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو دا
خبار به لوی خدمت کړی ÷ خیر خواهی به د ملت کړی ÷ او از ونه به اوچت کړی
خلک به پوره له غفلت کړی ÷ ښه دهر دی محبانو ÷ په کښی ښته پند او حکمت
درس د دین او دیانت ÷ احیا روح کښی تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نهضت
فدا یانو صادقانو ÷ که څه هم بشی چه بیل ی ښته ÷ ښه د فکر منظری ښته ÷ دنیائیات نه
دوه دری ښته ÷ خارجی او هم دلی ښته ÷ ترانی ګوروای پوهانو ÷ علوی رښتیا هم
[illegible] اده نجم بانه ښه زیاده [illegible] محساده ÷ [illegible] ښه زیاده ÷
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ❁ سعید افغاني ❁ د نجم المدارس مدیر

النجم

مرستیال ❁ حضرت خان ❁ د ولسم ټولګي شاګرد
اوه ورځنۍ ۱ پاڼه

اداره ❁ په هډه کښې
ني د ورځنۍ دوه ورځو هره
چارشنبه نشریږي

پته ❁ ننګرهار نجم المدارس ❁

د ا اخبار د مدرسې جریانات نشر او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي

❁ ژوند ❁ «سعید افغاني»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړې چه ځان
او د جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش راوړي

ګڼه ‑۳‑ چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب ‑۱۴‑ ‑۱‑ کال

❁ امید واري ❁

«هیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چه د علماو په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر ډول جنبې لري خوله او قلم دوی
د پاره چه د نجم المدارس ټلبه ټول علماو د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شي دا النجم دا اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم
اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپرېږي لاکن د وسائلو او شرایطو د پوره کیدو په اثر کیدای شي چه د مدرسې له خوا عام اخبار
او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هر څای ته ورسیږي دا النجم د لید وند معلومیږي چه دا النجم اخبار دیني تربیوي
اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پرمخ تګ باندي لنډ اندازي او د علماو او د خلکو په افکارو کښې دیوالي او همکاري
لپاره کار کوي خو ټول په یو فکر او متین
عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود
د پاره کار وکړي همدا رنګه معلومیږي
چه دا النجم اخبار غواړي چه ډېر علمي مضامینو
سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي
او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو
نه لري کړي او د اسلامي دین په اصلي اساس
روښانه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په
کښې وي خلکو روان کړي نو په دي ملحوظ
دا اخبار ډیر یو مبارک اخبار او یو عالي
مطلب او هدف لري نو مي باید هر څوک
دي اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ
ئې وساتي ❁ خدایه ❁
د پښتون د کامیابي لپاره خدایه
د پښتون د نیک نامي لپاره خدایه
دا النجم بنه او جګ او بنه بالا کړې
د پښتون مد د ګاري لپاره خدایه
چه اتحاد ټول کړې پښتانه په یوه لیاره
ډېر منځو کښې همکاري لپا خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړې
د پښتون د غمخواري لپا خدایه
دا النجم لکه نجم بنه رڼا کړې
د هیم د دي زړه لپاره خدایه

❁ زړه ❁

«محمد افغاني»

په بدن کښې د غوښي یوه ټوټه ده چه صالحه شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي ټول بدن فاسد یږي باخبرا وسیږي چه دغه ټوټه زړه دی ❁ حدیث شریف ❁
زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندي ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اخلي
او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسره
د خدای (ج) د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیا وخوري تقوي او پرهیزګاري د زړه
کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اړ ده او عزم غواړي د ځان او د خلکو بهبود
لپاره هغه هغه زړه کوي چه د انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه ځان روښانه
روښانوي نو اول نیت پیدا کوي او پوهه مینځ ته راوړي ❁

❁ پوهه ❁

هغه خلک پوهیږي چه د ځان او د بل د خپل او پردي په پیژندلو او پیلولو ښه کښې
کښې خطا نشي هغه قوم حتماً مخ په وړاندي ځي چه د ژوند په اساس د پوهلوی او واره
په ګاڼه د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چه د دوی
ذهني انکشاف دائیمه او مستقل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور
فکر په بنا ځان وي داسي نه چه کور کورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه ګتل وي هغه
علم په درد خوري چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسي نه چه چیرې خوشي تیریدل
او ځان سبود ل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چه د بوالهوسي نه بهر ځان او د خلکو
دنیا نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه
پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوي چه د خلکو د ذهني استعداد اندازه تګوبي شي هغه
وخت باید خبره وشي چه تاثیر وښېي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چه په یو قرار
ترآخره ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چه د علم او پوهي په مساوي درکا
او وجدان خاوندان هم دي د هغه شخص باید قدر وشي چه ډیر خیر او نشر د جامعې په خیر او شه کښې ګوري هغه ډاکټر او فیلسوف دی چه
د قوم په درد پوه د محیط دا وضاعو په مناسب د د صلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي ځېلوند پوهه، اقتصاد
او صحت دی نو په دي ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه دریواړه شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«محبت» حضرت خان

محبت یوه د زړه پورې خوږه کله ده چه هغې د
لوچا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه پښته
او علاقه لرل دی د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدلای شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چاته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه اخامیږي هود ننه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره
ښایسته گټه شوی او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
سعي د ښیک نامي او ښه والي لوی وسیله
گرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یو والی هم د محبت څخه زیږیږي نه او انسا
ت نیښي لنډې ئې دا چه محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه د پاره یو اعلی عامل او قوي
محرک محبت دی دنیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چه د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قران کریم
د انسان د ژندارۍ لوړوالوړ او دګې ژوندون موضوع د
یره مهمه او پاړ ټکه مسئله ده لوی دی ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخکښې آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړی او ارشاد ئې فرمایلی چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کاري
توی په ګناه کولو او تجاوز باندی یو تر بله رښته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل داهدایت
سره تقویه کوی او وائی چه ډیر وږي د الله (ج)
څخه او داځکه چه یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنی بدی من کوی هدایت
د داسې نوی مقدس ر ذات الله (ج) باندی عمل
وکړی ان یقینا ن مونږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته پیچی هم
تر لوړ مطلوب منزل پورې ورسیږي.

اعلان

که څوک په ښه ستر سائلو کښې د مدرسې
نه پوښتنه وکړی که د دفعي او دا چې
په مقصد ندی مدرسه په د نجم العلما
رسی د علاو په ذریعه سره د خپلو مقا
صدو سره ځواب ورکوي ئې

«حصیاله»

مونږ عوارو چه د نجم الدین اخند زاده
صاحب ستر مجاهد د سکوانکو په حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
اند د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده دما ذونا نو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وی هیله کوو چه په د غه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړی

دی اخبار د پاره

دی اخبار د پاره بایلد ډیر مختص
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

«حمدالله درانوړی»

همکاري

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښې بیولو او د نورو نیکو د ټولو پوړو کولو لپاره همکاري او یو تر بله مرسته او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوی هو د تاریخي څیړنو له مخې څرګنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکارۍ روح قوي
شوی او ددې په مذاق خلکو کار کړی معنوی د ترقي په لیار کښې ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په الرومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلی دی بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتي طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو بې پا
یانه دریاب کښې غرق د فلاح او نجات ذواو ګذار ور څخه وړاندې شوی دی له هغه اهل اسلامي قوانینو د لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړی ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باب کښې ئې ښه اکید اشارات صادر کړی دی ر پښتیا ده چه ځان
له یو سمی او یا یوازې په یوانډام ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږی ځکه چه د انسان حیاتي درنه دحیات ډیر شقوق ته احتیا
جات لری او هر شق ضرور صحیح کار کونکي غواړي چه دا ټول بیا په ګډه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځان رسولای شی انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوی دی هیڅکله نشي
کولی چه ټول شیان خود سره پیدا کړی د کوم اسبابو او شیانو څخه مفت پلاس راوړی پلار د ده د پاره د هر څه نه مخکښې د هر شي منا
شیو او مصادرو پیژندنه ضروري ده د همکارۍ د پاره دا د وه شیان ډیر اهم او ضروري دی ۱ د مطلب یو والی ۲ یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان سره یو کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښې موجوده حالت ته
نظر واچوو مونږ مجبور یو چه د همکارۍ د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت کامیاب کارونه غواړي او کامیابې د همکارۍ نه مومي
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

اوه ورځنۍ پاڼه

مرستیال «محمد نعیم خان» د دولسم ټولګي شاګرد

بې د رخصتي د ورځو هره

اداره په هډه کښې

چارشنبه نشریږي

پته «ننګرهار نجم المدارس»

د ځینو مدرسي جریانات ښیي او اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونې کوي

« بیداري » سعید افغاني

خو مره چه غواړو ښه خدمت وکړو خو مره باید پوره بیدار او سو ویښ د نورو داو بې و بار وی.

کڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) د (۱) کال

« مصلح او مجاهد »

سعید افغاني

د دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښې په کلکه جنګیدلی بیان کړم.

« د ده اجمالي پیژندنه »

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاۍ په وخت کښې یو دلوی اعتبار خاوند ؤ. د غه شاه دی سره د ماذونا فو د کابل په بنار کښې بندی کړو. دی د بند خانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقي وتښتید. او هلته د مهمند مشرقي په سرحد تو کښې د مهمندو په سیمه په ژړوبي او چم کند کښې او سید. او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاۍ په وخت کښې د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او ننګر هار په ولایت کښې د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډې په قریه کښې او سید. د ده د هغه د پاچاۍ په عمر کښې د یرد اسلام د دین اساسونه محکم کړو او هر ی خوا نه ئې د لیسي او بلی خوري شوی او دی د دروسي لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده او حاکمیت د رلود د غه ملی شخصیت د هغه د امیر حبیب الله په وخت کښې ۱۹۱۴ [illegible] ۱۳۳۲ هجری قمری کال دوه د اجل داعی ته لبیک وویلی.

په دوی حساب د ده د وفات تاریخ (قبر غازی) دی ۱۳۳۲ د ده مزار او مقبره د هډې په قریه کښې ده او حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام ښه جوړه شوی ده چه د ده یو د ټول مشرقي او شمالي بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی.

« پوښتنه »

اداره

مدرسه په څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) « ځواب »

سعید افغاني

د مدرسي د پاره د همکارۍ خیال ضروري دی تو د خلکو او علما د پاره خلک خیرخوا او مفید و پیژني.

(۲) « ځواب »

محمد نواز ددار الحفاظ مدرس

د مدرسي د پیشرفت د پاره هر څه نه مخکښې تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګارۍ سره پیشرفت کړی دی.

(۳) « ځواب »

مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندې لاړه شي چه په دې کښې درسي افراد تربیه شي چه د دین او جامعې د دردونو دوا شي یعنې ښه تربیه.

(۴) « ځواب »

مولوی عبد المجید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسې د ترقۍ د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخې شي یوه رسمي او بله ملي چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندې لاړه شي.

(۵) « ځواب »

مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسي د مخکښې تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسي کښې اتفاق او اتحاد وي او هر یو مدرسه خپله وګڼي ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دي.

« جهان »

شاه جهان د لیوو لسم ټولګي شاګرد

حقیقة که بشر د ذرې په سترګو د جهان په دې لویه او ازاده فضا کښې نظر د رچوی او د عقل په ذره بین کښې په دقت سره کتل وکړي نو خود به و پوهیږي چه جهان څومره په کومه اندازه وړاندې تللی او په دې به هم و پوهیږي چه د د حیات په ټولو خواو کښې ترقۍ چه تر بروني په جهان کښې لیدل کیږي په هغو او د خبرو په لاس راغلی، نن چه جهان کښې هغه شیان موجود دي چه هغه زما نه مخکښې د ښه عقل نه منل د شو نې په تو ګه ګڼل کیدل، مصنوعي سپوږمۍ او داسې نور چه زره د نیاګانو وجود څخه بې خبره پرته وه موږ پوهیږو چه د غه نعمت خلکو منځ ته راوستلي او د انسان عقل او لګښت وي، کار او عمل د و مدارج طی کړي هو کار او عمل لوی منزلت لري زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پوری مربوط دي که موږ غواړو چه د جهان سره متساوي ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کلکه منګولې ښخې کړو. د ا به د مروت خبره نه وي چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندې ژوند وکړو.

« د جهان دپاره »

اداره

[illegible] موږ هم ژوندي یو موږ هم د جهان په یوه [illegible] څنډه کښې ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دې څنډې د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن اړتیا د دنیا او د جهان د راتلونکي په مسایلو کښې پوره لاس لري نو مونږ باید موږ د جهان او د ټول جهان د خلکو د راتلونکي د پاره کار وکړو نو د دنیا هم باید د دنیا د دې څنډې د راتلونکي د پاره د جهان د راتلونکي په لحاظ د پوره معاونت او مرستې نه کار واخلي که د انسان یو فرد نا رامه وي او مرور وي نو د انسانانو د ناروغتیا موجب ګرځي نو موږ باید د خپلې ملت او جهان ته دا خبره لازمه ده باید متوجه شو.

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او دا کارشه مبارک
دالنجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولیږی قوم او تبارکا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئی د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

دا فکار او د روزنی درس په راکړی
هر یو درس ئی په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښی قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په نامه خپلاوند دی سره یادیږی د دی اخبار د معنا مینو دلید ونه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیر خواهی په مقصد مینځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم او س د گوتو د زحمت نه او دیو قلمی اخبار په څیر خاص د مدرسی د خلکو د تربیی په نیت دی مگر امید کوو چه انشاء الله د اسبا بو د برابریدو په وخت به د قول دولت او ملت د خیر خواهی په مطلب د عام المنفعه یو نمونه وگرځی ځکه چه د دا اخبار د یو د مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او د دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څیر معلومیږی هو د مشرقی یوه خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دوامی او نهضت دپاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لیدل کیږی. د دوی د ملت او حکومت په مینځ کښی بهترین عناصر دی د دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروونه او تکلیفونه گالی او گالی به ئی د دی اخبار د خدمت دپاره هغه علماء کارکوی چه په دننه مملکت کښی [redacted] قوی قومی رښتی او د ازمینبت په ډگر کښی د برپالی توب نشانی لری مونږ هیله کوو چه د همیش دپاره د نجم المدارس علماؤ خپل د تبلیغ مجربی نسخی د امراضو په مواقع د دغه اخبار په ذریعه د سطر په کار ۳۱

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مگر د ومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تاکلیدی کړ مونږ د وظیفی د انجا مولو اهمیت ته ملتفت شو او د ومره بر اته ظاهره او څرگنده شی چه کوم انسان د لوی نوم او نشان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په در لپار کښی ئی د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی رښتیا هر څوموره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغو مره به د دارینی سعادت سره مخ چه کیږی د لته باید درهم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان د دی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتماد مینځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم ترد خو د سری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروگرام و نه لری زما په فکر د اسی هم په کامل صورت سره نشی کامیا بیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه سر ته ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړی د وظیفی دپاره وخت وټاکل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده مونږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغو مره چه د وی و سنجوو او ما یوس نشو کار وکړو او ښه پاک نیت د خلکو سره په پاکه ګډ اوسو او د وظیفی مشکلات حتماً حل کړی.

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته دده د ژوند انه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی مونږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت دپاره دریغ نه کړی. مونږ هیله کوو چه مقتدر خلک د اسی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د شاغلی « شمس » او « ککړکی » نه د دی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

« اداره »

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغان» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوېم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې
پته «دننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه

بې درخصتي دورځو هره
چارشنبه نشرېږي

«اخبار د مدرسې جریانات بښیی او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونې کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهېږي نو
لازمه ده چه تل په ټولو کارو نو کښې بشه تدبیر
او مشورې ته منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پېژندنه»

سعید افغانی

دنجم الدین اخند زاده صاحب رحمة الله علیه دمفصل پېژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې ډول سوئ وپېژنو

١ دده عمر او حیات او قواره ٢ دده هویت قوم او نسب ٣ دده اصلي او فرعي مسکن ٤ دده تحصیل او علم ٥ دده تصوف
٦ دده جهاد ٧ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پورې ٨ دده مشهور ماذونان او منسوبین ٩ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر په ډېر تاسف دی چه ددرسي پولوی
شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات
او حرکات ئې نهایت متانت او سنجیده
ګی لري. هغو مره چه ویل کېږي او
او ویل کېږي او بیا ئې وسنو په دغه
اندازه دده دسوانح د لیکلو دپاره
چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله
زمونږه ګیله دده دمعقولو منسوبینو
نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت
ملي تېر شوی زیاتره یوازې د
ملاطوطي اخند نه هغه هم صرف دده د
مواعیظو تذکره مګر نهایت ناقص
لیدل کېږي او بس. بهر صورت که
اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه
معلومات را شي امید دی چه څه نا
څه خو به تری جوړ شي او د آینده د
پاره به ګوندی په دغه اوزو دده پوه
عقیدت مندان کوښښ وکړی چه
زمونږه دهدف نارسیده مطالب
تکمیل او پوره کړی باور کوم چه په دغه
بار کښې سعیه به دده دعقیدت
مندی سند ثبوت وی زمونږ په لاس
کښې تحریری اسناد ډېر کم دی کوم
تحریری سند چه زمونږ په لاس کښې
شته هغه یوازې دده د فوت تاریخ بښیي چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۳۱۹» هجري قمري
کال کښې فوت شوی چه ددې نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلومیدلی مګر شفاهاً موږ په دوه ډیر
چه اخند زاده صاحب عمر د نوي یا کلو په حدود کښې اندازه کیدلی شو خلک وائي چه دښه
قوي وجود درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی و ځکه چه
د ډېر ریاضت په وجه دده د لاسو ګوته شنه شنه بلقیدل. وائي چه دی ښه
خوش قواره چه سپین او په اوچلی باندې شین خال هم درلوده او دده د شین
تنکي خال شهرت زیات و دده رنګ او قواره با تا ثیره هیبت ناکه وه دو دا به
به په خلکو دده رعب ولید مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم و. دده
حیات ټول په حرکت کښې تېر شوی معلومیږي چه دده په منبر کښې یو درسي او
لا پاتي په دوهم مخ کښې»

« بیداري »

محمود د دوېم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د بیداري او ژوند نه پوره ته کیږي او روحیه او
و مرځ اکثر خلک یو اندازه پوه او بیداري مګر
بیا هم باید د بیداري په حقیقي معنی پوه او اصلي
هدف او مرام ئې وپېژنو ځکه په عقیده بیداري
نفس چالاکي او یا پوره تنګه خود نمائي نه ده
بیداري د یو تر شي ولې چه سړی د یو کسب او یا
د کوم شخصی کال خاوند یا په یو ډول سره خانته
هستي او مال پیدا کړي. دی په خپله بیداري
کښې د جامعې او د وطن او د قام د یاره خیال
ونه ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره
مصادم واقع کېږي او اصلاحي قانون ته ټکان
ورسوي بیداري لا څه بلکه د جهل په تورو پردو
کښې غافلانه خوب کول دی هو بیداري یوازې
پوهه ده چه د بشري نقیصو محکک او دعمومي هو
سائي موجبه ده اوس که شه دقت وکړو نو تا
بیده شوه چه حقیقة بیداري هغه څوک دی چه د علم
او پوهې دلاري خپل ضروریات حس او د پوره کولو
اسباب ئې وسنجولی شي د هر چا حق درته معلوم
په هیڅ ډول سره ئې تلف او پایمال نکړي سر او کښې
وپېژني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نه هم
د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوسائې
او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او
ترقي د جامعې په ترقي او تعالی کښې وګوري په
آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا
هیله لرو چه خپله بیداري په کار واچوي او
حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وسائلو
ته حاضر شي

« پوهنتنه »

اداره

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب»

حمد الله
دره نوري

که چیری د تعلیمي پروګرام سره
سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه
کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول
افراد دروزل شي شک نشته چه د مدرسې
محبوبیت به د هرچا په زړه کښې راسخ د ملت
او حکومت دارزو ګانو سره برموفق کار و کړي
شي چه دا د مدرسې عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب»

سید غریب د
دوېم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسې د مخکښې
تللو دپاره دا ضروره ده چه ټول منسوبین ددې
مدرسې د پاک نیت خاوندان او ایماناً
او وجداناً د مدرسې د خیر دپاره کار وکړي

(۸) «ځواب»

شمس الاسلام
«شمس»

د مدرسې د پرمخ تګ د
پاره دا ضروري ده چه د مدرسې ټول منسوبین
او خپل نقصانات وپېژني او بیائې په لري کولو
کښې عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښې
محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب»

مولوی محمد ریاض

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د
په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم
او په پوره محبت بې دخود نمائي د مدرسې د ترقي
دپاره تیاري او چاري وسنجوي او
عملاً هغې ته اقدام وکړي.

۸ (دده عمر او حیات او قواره

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښی د مدرسی د منسوبینو له خوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندی یو با حرارته انجمن جوړ شوی ؤ او په دی مجلس کښی اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د (خو مره روښنګر علما ؟؟؟) د اقتراح ترعنوان لاندی ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسی شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسی مدرسینو ځینی مؤثری وینا وی وکړی . بیا سعید افغانی « د مدرسی مدیر د دوی په وینا وُ با ندی تبصری په ضمن کښی وویل چه مونږ د غه خبری تر ملتفت شو چه څو مره روښنګر علما ؟؟؟ او په د غه متعلق بند غور و کړو امید دی چه زمونږ د مسئولیت د بر داشت د پاره په بند افکار په لاس راشی . د هر قوم د ترقی او تعالی د پاره اول د ځان پېژندل ضروری دی او په د غه ضمن کښی د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکار و مؤثر و رقع کیږی د مجلس په آخر کښی د وطن دارای او ترقی د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په د غه لیار کښی د توفیق آرزو ښکاره کړه

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه و لیکو کرچا ته د ده د ژوندانه د حالاتو او د ده د غزا ګانو او د ده د مازونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی مونږ سره معاونت وکړی .

« تدبیر او مشوره » گل محمد «عارفی» د اتم ټولګی شاګرد

د امنلی شوی خبره ده چه بشر یو اجتماعی ژوند لری او په انفرادی د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شی پوره کولی د اجتماعی ژوند د سرته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوی کوم کار چه د تدبیر او مشوری په ذریعه سره کیږی دی کښی شک نشته چه ډیر مفید او ګټه ور تا بتیږی نن که د دنیا خلک لوی لوی مدارج ته رسیدلی او د ژوند د رسانی د پاره ئی راز راز وسائل برابر کړی دا ټول د تدبیر او مشوری محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشوری په تو ګه د کار و نو د انجا مولو د پاره ~~کله~~ امر کوی . د تدبیر او مشوری ځینی ډیر کارا خستل کیږی په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلی د پاره . مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضرور دی مدبر دی باید هغه سړی وی چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او عنعنا تو نه بهر د اجتماعی افکار و خاوندی وی صحیح ته بیر لکه د دیوال کلک تا داو او بنسټ دی که د دیوال تاداو او بنسټ کلک شی په دی کښی شک نشته چه دیوال هم کلک را ځی او په نتیجه کښی د ډیرو کلو د پاره دوام کوی همدا رنګه په هر عمل او هر کار کښی چه صحیح تدبیر وشی هغه کار سرته رسیدلی او ګټه وری استفادی ورځنی لاس ته را ځی .

« د لمړی مخ پاتی »

او تیښ او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای نشو پاتی کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکار و کښی درسی تحول قایم کړی چه تر ننه هم هغه تحول د خلکو په ماین کښی یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړی ؤ د ده د حقانیت د ثبات د پاره دا کافی دی چه د ټولو پوهو علماو ئی د ده د حرکات ئی د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل د لوړ لری »

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لری . په پای کښی د خدای د ج) ځنی د خپلو پوهانو لپاره نور موفقیت هم غواړم .

« صبر او حوصله » محبوب الهی « جلالی » د اتم ټولګی شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښی د صبر او حوصلی څخه کار وا خستل شی ځکه چه انسان د حیات په محنه کښی د ډیر سختیو او مشکلاتو سره مخا مخ کیږی نو که په د رسی وخت کښی د صبر او حوصلی څخه استفاده ونکړی شی د ژوندانه ټولی خوږوی به ئی په خفګان رونا کامی ملوثی شی انسان هله خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شی چه په هر کار کښی د ډیر صبر او حوصلی او متانت څخه کار واخلی او هیش د غم مفکوره د ځان د پاره لیار و نه ګرځوی پس د هغی بیا کیدلی شی چه په ډیره د رسانتو ګړد کار کولو لپاره د عمل په میدان کښی لوړ قدمونه واخلی نو لازمه ده چه د محیط د عمومی زړ او کارونو د صبر او حوصلی څخه ډک وی

« د النجم پاڼه » آسف

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلی نامه باندی شهرت موندلی دا د هغه قوی افکار و محصول دی چه دا به نه یوازی مونږ ته د ذهنی تقویی لپاره مفید او ګټه ور واقع شی بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لپاره لوی چه د واقعا د نجات لپاری جاری دی و بښی او دا ځکه چه د ا اخبار د هغه متینی ارادی او پاک ضمیر پلو ښی دی چه په رښتیا د ول سره د بشر د سعادت په لیار د د نا وچوی او خلک خپلو نقیصو ته متوجه کوی هو زه په دی عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږی نو په آینده کښی به له ده څخه پوره نتائج په لاس راشی او د ځکه چه له یوی خوا به د متعلمینو په افکار و کښی صحیح نهضت پیدا او د بلی خوا به کوم چه د علما او قلمی مسئولیت دی پوره ته شی بلی دا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورور ولی درس ور کوی او خلک په دی پوهوی چه په هر ..... کښی د حق او یو والی ته په پرتلی ..... کیږی او دا هغه بی غرضه جریده ده چه په خلکو کښی د همکاری درد پیدا کوی او خلک د د ..... مزایا و پوهوی او دا په خلک خبر کړی چه په ..... نه کښی باید حسن رقیا د منځ ته راشی مونږ د اسلام ..... د .... مقاما تونه هیله لرو چه د دی اخبار په ډکی پېژندلو د پاره اجازه و کړی تر څو د خلکو د خبر لپاره زمینه په لاس راشی د دی اخبار نه قوی امید دی چه خلک به دی پوه کړی چه د وطن د ترقی لپاره ۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بی درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات بیانی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«رهبر»
د رهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته مو ور سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۲) «ده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخندزاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی پر اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقی نه دی او هم هغلته ده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل او زده کړی په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی پر ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د پاره افریدو ته هم تلی پیښور او صوابی کښی هم اوسیدلی دی ده د تحصیل پر وخت کښی هم ځه موده هلته کښی تیره کړی ده دی د تحصیل نه وروسته مخ پر خپل وطن افغانستان روان شوی او په هغه کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه مو وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو پر وجه کابل ته غونښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندورسازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ پر ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه پر جرو بی، او چم کنډا کښی ئی استوګنه کړی ده پر ننګرهار کښی پر رود د تو کښی څه موده تیره کړی او هلته په فقیر آباد او نور رود د تو او شینوار او کښی ګرځیدلی پر لغمان او سورخ رود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یاد تو او مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی پر وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته په پغمان کښی څه موده ئی استوګنه کړی ده دی پر شمالی کښی د کوه دامان خوا ته د دراوڅو پر علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان پر ځینو ځایونو کښی ګرځیدلی وی مګر ده د حیات ارخونی شپی او ورځی د ننګرهار پر علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ پر جنوب هډه کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«ده تحصیل او علم»

خلکښی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او پر ډیرو ځایونو کښی اوسیدلی دی ورئی چه اخندزاده صاحب ډیر بوه او بنه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او . . . نور لری .

«رهبر» «صدیق الله» «کلرکی د نهم ټولګی محصل»

پردی کښی شک نشته چه د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سالار غواړی او هر کار ته پوه صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه نګر رهبر؟ زما عقیده داده چه پر دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د یادولو ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوګه پرته ده هر سړی ئی اجراء کولی شی او لکه په خصوصاً په دا وخت کښی چه هر سړی ناری وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک باید زما پر خط مشی روان شی او دا هم ده چه پر ډیرو خلکو پر سپین لباس او په سپینو جامو کښی خپل ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل پر لاسی بکس او عصری جامو کښی ځانته ډاکتر ووائی څه چه ځان دپوروفیسر نه هم پورته ګڼی لافی شافی او چا بکی ئی هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د ته د پر کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی په ویلو رهنما او نږدی منسوبی ندلی شی بلکه د عمل په میدان کښی ورته ښه ځیر شی تر څو چه دغه په تو لو اوصافو او اطوارو باندی پوه شی او د معلوم کړی چه دغه عملی رویه د قوم او ټبر سره د هغه په ګټه ده او که تاوان د جامعی او د جامعی افرادو ته ځه رنګه ده؟ د هغه کار د روانی باید و کتل شی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئی څه شی دی؟ خپل باندی د ټول دی دپاره موقع ور نکړی شی .

«پاتی په دوهم مخ کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه مخکښی لاړه شی؟ ؟ ؟ یو مختص او معقول ځواب غواړو .

(۱۰) - ځواب - «حمیم کاکړ»
زما په فکر د مدرسی د پر مخ تګ لپاره درسی یو شی ضرور دی چه د مدرسی د علماؤ او د نورو خلکو پر افکارو کښی یو ورلی پید اکړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسی ته د دی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی .

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد»
زما پر عقیده د مدرسی د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو د دی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول پکار دی .

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان د دوهم ټولګی محصل»
د مدرسی تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د پر ټولو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق او کوم د اره و اداره تا ثروت چه کله نا کله د انسانی نقیصو لرخی ترمنځ وقع کیږی د هغی نه سو تیر او دیره لرګی ئی د ښت والی پر مرتبه کښی و شمیرل یعنی ورو ورو خبرو پسی خوهیخ ونه ګرځی او د غمتو خبرو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش »

عبدالودود « د رفیق »

دمتقرره خبره ده چه سنجش په هره خبره او دنیا او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښی چه دجامعی د ارتقا په باره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه بشر بخپله پر حیاتی چارو کښی د هر وخت په باره بېلا بېل جدا ګانه کارونه لری او پر د نګار نګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته موږ پر ملتفت شو او د ته بنه فکر وکړو چه د یا کوم هغه خبری او دنیا چه د خپل سوچ او سنجش دلیاری نه نوی بلکه محض د توتی پر خیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځکه چه د ا وګنا ره لیدل کیږی همدا رنګه که یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د وروستی مشکلاتو د حل په باره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده پیاری نه وی سا تلی دنبتیا ده چه د اد بلی ورځی د پاره ددی د بس ماتی موجب ګرځی او بالاخره خجالت پر لو لو کند و او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید د اسی ونه شی هو کله چه انسان په دنیا کښی د ی خبری ته اړ او محتاج دی نو اوس مرو باید موږ هم د اسی قوی غږی و لېټو او د و ریښی ځه وکړو چه بنه پوه او د دنا خلک وی او د موجوده طبقی د تولو حالاتو نه خبر او پر خپل بنه او بد ګاه او محکښی او وروستنه ته بوره پام لرنه کوی د خپلی ویناد تاثیراتو پیاره او د کار بنه نتیجه د خپل ځان سره ساتی تر دی چه د ده او صنایع او حرکات نا سته او ولاړه تګ او راتګ تول د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی کله د اسی و شی نو و یلی شو چه دا به د لښت د دامی او هوسائی لوی وسیله او پا نګه وی ولی د وی لو ځی د خپل ځان د خیر او بهبود پر اندو نه وی بلکه نور د وګړی هم د دنه پر ګوړه مله کښی پر حقایقو او رسا او پوهوی او دوی ته د خپل ژوندی پر مختګ د رسونه ښیی ټن پر دنیا کښی هغه مملکتونه چه پر خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بلکه موجب نر ده بلکه محض همدغی خپل سنجش او فکر نتیجه دی چه د لوړی ترقی خاوندان او پر لوړه مده کښی ستر مقام ته ورسیدل .

« پېژندنه »

معراج الدین « د جمیلی » د اتم ټولګی محصل

پېژندنه د انسانانو پر مابین کښی ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پېژندنی پر سبب سره د ازدواج فعلاًمن ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی اړ او بط محکم کړی انسان ته خیراو شر ورښیی ډیر کرته پېژندنه سړی ته زیاته مفیده او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښانی لاری پر طرف بلنه کوی د یو شخص پېژندنه او د یو چا معلومول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند ته پر خوند او مزایا و پوهوی کر د یوه مملکت د یوه بل مملکت سره پېژندنه نه وی نو د غه مملکت به بی ترقی او د دنیا پر صحنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پېژندنه خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زموږ مطلب د پېژندنی د پاره دا دی چه خلک باید وپېژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت پر اندازه کار و اخستل شی د رهم بنه ده چه باید هر شخص و پېژنو نه چه له

چه ته د دوا پر ځای زهر نوش وجان شی .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او سبودنه د سنجش د پاره د یوره کفایت اندازه لری که موږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر سبودنی او د ویه د سنجش پر متعلق د نظر لاندی ولرو او د مرو به پر ټولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« خوموره او څنګه علماء ؟ »

« سعید رفتار »

ګرانو ملګرو غواړم چه څوموره او څنګه علماء ؟ د اقتراح پر بهول لکه چه پر النجم کښی خپره شوه د النجم پر اخبار کښی هم وخپرل شی مګر ددی لپاره ملا چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ستین مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی ځواب د پاره بنه سنجیده او مختصر ځواب وليکل شی ډیر ویل او لیکل چه معنی و نه لری .څه فایده کوی ؟ موږ غواړو چه د ملګرو افکار د کښکاوی او د پلټنی سره آشنا کړو نو که د غه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چیر ته د اسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه موږ دوموره او د اسی علماو ته ضرورت لرو د ا به زموږ سعادت وی ځکه شاید په د غه سلسله کښی خلک حقانی علماء خپل خیر خواه او رهبر وپېژنی . او متقدانی ګرځوی .

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سوانح پر حقله څه ولیکو که چا ته ددغه ذوندانه د حالاتو اندازه د ماذونانو او ددغه د ځنی کانو او یادده د مخلصانو پر متعلق څه توق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی .

« د لمړی مخ پاتی »

او که نه غرض یی خپل وطن او قوم ته کارکول دی نو بیا پر دغه نظر یه باید د رهنما او لارښونکی مقام هغه چاته ورکړل شی چه هغه حقیقتا خپل خیر د تولنی پر خیر کښی ښوی کار او عمل حس او حرکت یی ځان او خلکو ته خیر لوګښه رسولی پر سپین لباس او مقفی خبرو او یا پر بل عبارة پر نفس چابکی بازی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما وپېژنو او په رهبری یی سړی او ښیو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر پر متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «   » دوولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

ده ورځني پاڼه
په درخصتي دوه ورځو
چارشنبه نشرېږي

د اخبار د مدرسي جریانات ښئي او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپرونې کوي
«مسئول»
هغه خلک مسئول دي چه کار ئې ډاډګیري
بي واکه خلک که د عام ‌نړکوی ښه نه کوي

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) (۱) کال

(۴) «د ده علم او تحصیل» «سعید افغاني»

په علوم کښی ئې ښه قوی لاس درلود د ښتیا
ده هغه کتابخانی نه چه اوس د نجم المدارس
په لاس کښی ده معلومېږي چه دی ښه عمیق عالم
او د مطالعی شائق و دوئ چه اخند زاده صاحب به
د علماؤ سره په علمی بحثو نه کول ده به هیش د
علم پاره د عمل اندازه کول ده د استاذانو هم
خلک ښه یادوی ده د استاذانو په سلسله کښی
د سرشاهی نه چه سړي مخ په پورته ځي یوه هدیره
ده د هغه ځای خلک یو قبر ښئي وائی د اخند
زاده صاحب استاذ تیرشوی او په ښه صاحب دکي
شخص ئې خلک یادوی وائی ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب ده زیارت ته راتلو ده د
استاذانو په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پېښور او شاید نور ځایونو کښی هم
تیر شوی وي کوم وخت چه دی د علم قال نه
مخ په علم حال توجه برابروی د او وخت ده
یوه بله دوره شروع کېږي د اپه تواتر
ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب
نه په حیات کښی د قادري شریفی طریقه وکړه
او په د غه طریقه کښی تر ډېره درسونه کامل
کړه او د ماذونی مرتبی ته ورسید ده په
صوات کښی ډېر وظایف کړي او د صوات
صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زموږ دومره
ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی
د کرامت زیاتي قیمي شته نګرمونږ دومره
پوهېږو چه د غه دوره جنابان با تقوي
او په دین کلک تیرشوی عقیده لرونکي
بوډا او وظایفو او په یوه تاثیرات
شته دی مګر نه غواړم چه د قیمو د طبع یا
یاد کړه د وئ ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب په خلکو د په طریقه کښی ماذون
و مګر ده په خلکو تر یوه زی د قادري طریقي
اجازه ورکوله . (نور لري)

«د تحول» «هیم کاکړ»
په ممکناتو کښی د دنهم ټولګي شاګرد
قدرت د تحول او تطور کارخانی راچالانی
دی . آن په آن ممکناتو کښی تغیرات او
تبدلات پیدا کېږي . څوک پیدا که
څوک فنا که . چا ته د خلکو او اجتماع د
اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د دردونه او
فکرونه عطا کا . چا ته د بشر د هلاک او فساد
لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا . په دغه
مفکورو کښی بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام
کا . ځینی د شخصي او یا اجتماعي خدمت لپاره
ډېر لوړه پایو ته ورسوی . کله هم دا بیا
درسی تیت کړي چه د خاورو سره ئې برابر
کړي . چا ته غټ غټ کارونه په غاړه
کړي او چا ته واړه واړه . غټو باندی
غټ مسئولیتونه او وړو باندی واړه
مسئولیتونه . په خلکو کښی کله درسی
تحول پیدا شي چه د ما یوسیت مرتبی ته
نژدي شي او کله بیا ورو ورو بېرته مخ
په لوړتیا رورن وی او د ډېر و امید و نو
مرکز شي او درسی نور . خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت د غه تحولات
دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی
په دی خبره چه پوه لوی مقتدر شته د قانع
کولو لپاره چالانی دی . په د غه ټولو
تحولاتو کښی که فکر و کړای شي د بشر لپاره
یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په
د غه لیاری سره لوړ و مدارجو ته رسېږي
تحول د لوی خوځ د قدرت خیال پیدا کوي
او د بلي خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی
او همدارنګه که د غه تحولاتو کښی فکر و کړای
شي د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده
د پاڼه په دوهم مخ کښی «

«پوښتنه» «د اداره»
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شي؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبد الرزاق
«آسف»

مدرسه به هلته مخ په وړاندې
لاړه شي چه د مدرسي ټول افراد
دخپل مسلک په رېښتیا توقوی روان
شي او ورته بد بینه نشي .

(۱۴) «ځواب» عبد الرحیم
دنهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسي کوچنی
ډېر مخ تګ دپاره دا ضرور ده
چه د مدرسي ټول منسوبین د
مدرسي قوانین او اصول په ډېر
شوق او ذوق سره عملی کړي
او هیڅ یوئ بیګار او بېتهي
ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو
کښی ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) (ځواب) «سلطان عزیز»
زما په خیال د مدرسي د اتم ټولګي زده
کوونکی
ډېر مخ تګ دپاره د عامي او خاصي
طبقي سره رابطه او د بودیجې
پراخوالی خورا مهم

څېزونه بلل کېږي.

« تربیه » سید محی الدین

« علوی » د اتمر توګی نړده کوټګی

د ځینو معلومه

او ښکاره خبره ده چه هیڅ عمل او فعل په تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي ځکه الهی قانون په دې جاري شوی دی چه همیش ئې د لښکر تربیه د پیغمبرانو په واسطه سر ته کړې ده ترڅو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ شي. زموږ هدف او مرام په نوموړي موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر ضروري او د واجباتو نه شمېرل کېږي نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو کښې پوره دخل او شتراک ولري ځکه تربیه که د عصر د ایجاباتو سره سمه نه وي او متضاد وي نو د مربي سعیه او کوښښ بې ځایه مصرف او بالاخر کوم مثمره نتیجه په لاس نه شي راوستلی که موږ ده رسمي قانون ته متبحر شو نو الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړي دي او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره بشپړه مجربې نسخې په عمل راچولي دي کله چه مرض ډېر سخت او شدید شوی هلته ئې قوي نسخه او کله چه مرض مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار راچولې ده موږ باید د قدرت د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم وخت چه بشر مامور شوی ئې هلته مناسب ئې د اوږو کتوب سره تربیه کړی بیا کله چه انسان مرتبې د رشد ته ورسیږي نو د رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کېږي خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالت سره موافقې نسخې په کار راچولې نو موږ هم باید په غږه اساس د تربیې ځای وساتو. او دوهم باید چه په تربیه کښې اخلاق جنبې ته پوره موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق باید وسنجول شي چه ښه اخلاق کوم او نابود اخلاق کوم دي زما په عقیده ښه اخلاق هغه دي چه د شریعت د پاکو ځای ...

۳

او بر د پر چو کا ښه بېرته وي ځکه په شریعت کښې د الله (ج)، او د رسول (ص) ګټهور ارشادات شته او دې کښې شک نشته چه کوم اخلاق چه په غږه اواره جاده او مستقیم چوکاټ کښې داخل او برابر وي هغه د خلکو په ګټه تمامیږي که بشر دقت وکړي بې د تعصب نه هر به زه او ...
او دریم دا چه د تربیې په پاک او سپېځلې صحنه کښې مدار د عملي او فعلي تقوي نظریات ته په کار دی چول شي او تقوی هم باید ویېژنو تقوی ځان ساتلو ته دي د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او تشبث کول دي په حمیده خویونو او اعمالو باندې د ... انسان باید د عقل او ... نه درس ورکړي ترڅو ښه او بد خوی ونه او عملونه ور ته څرګند شي او په دې پوه شي چه کوم د عمل ... او کوم د ترک ور دی دا هم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه روښانه شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

« د لمړي مخ پاتې »

غنی د فقیر نه او زوړ د ځوان نه او بالعکس او ښځه او ګوډ او ړند ونه په د صحیح خلکو او بالعکس او غنمو مسئولیتونو او لا دواړه مسئولیتونو او لاد څخه بعد د دې نه چه په د غه زنګه تحول سره دیوی خو زنه عاطفه او صله رحمي پیدا کېږي او د بلې خوا نه د هر بېړۍ ځای فکر کیدلو تاثیر پیدا کوي په د غه موضوع کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شي بر ځای لکن دا هم باید ووېل شي چه که هر څو که مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په سترګه د غه تولو کاڼو ته او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدل ته په عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به پوه شي چه ربنا ما خلقت هذا باطلاً سبحانك فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »

د اتمر توګی نړده کوټګی

د موضوع دوه جز نړده

غواړم چه په دواړو اجزاؤ باندې څه ناڅه رڼا واچوم د لمړي جزء په متعلق چه ځینې علماء دي او نور د دې علماؤ چه د اسلام د دفاع او د ارتقاء په مقابل د شخصي اغراضو نه تېر او همیشه د حقائق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل په حقله زیار وباسي. د دې علماؤ چه د حق په مقابل کښې د ضرورت په وخت که تن په اوږو د غواړي د څپل سر او مال څخه لاس اخلي. د دې علماؤ چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په صداقت او امانت موصوف د عامې خیرخواهي پلوي او طرفداري کوي. د دې علماؤ چه د اسلام د ترقی دپاره ځان هر رنګه تکلیف ته ور کولی شي د دې علماؤ چه د پوره حوصلې او صبر خاوندان د پخوا نیو صلحاؤ د کارنامو څخه د څپل اطمینان کار اخلي. د دې علماؤ چه د فصاحت او بلاغت مراعات کوي د عامې او خاصې طبقې په رویه پوه دي ... رفتار کوي. د دې علماؤ چه نورو ته د ښو ویار ښیي او په ځپله ئې هم عملي کوي. محض غږیدل او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب ګڼي. د دې علماؤ چه په ژبه او لاس او ... بلکه په ټولو ... باندې د نړۍ د کومې ... په صداقت او ښیښتی سره خدمت کول ... او پېغور نه بولي. د دې علماؤ چه ... د تحریر او تقریر په ثمره باره د محیط په ... او مناعو لوړه او باخبر دي. د دې علماؤ ... خیر د جامعې په خیر کښې ویني او څپل ترقي د جامعې د لوړتیا په ضمن کښې لیدوي.

د څو مره علماء دپاره زما ځیال ... [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

بې درخصتي د ورځو هره چارشنبه نشریږي

چلونکی « سعید افغانی » د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد فضل خان « د دولسم ټولګي شاګرد »
اداره په هډه کښې
پته « ننګرهار نجم المدارس »

د اخبار د مدرسې جریانات بنیي او اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي
« امید و نه » « سعید افغانی »
د انګي کېږي چه اول امید و نه دی پوره شي دو مره ده چه ښه نیت او معقول دعا هل په کار ده

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) « د ده تحصیل او علم او تصوف » « سعید افغانی »

هلې صاحب عالم و مګر داسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابر ېده او یا د سرتنبه توب نه به ئې کار اخستلو او یا د کبر او غرور نه ډک عالم او یا دا چه د ده علم د رواج او خرافاتو یوه مجموعه وه او یا خدای ناکرده چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولې وی دی یو حقاني عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په دې خبره پوهېده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شي دی ریا کار صوفي نه و او نه د کنج او صومعې طرفدار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده هیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادله کړې خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاص ول .

« مصلح او مجاهد » « سعید افغانی »

دا ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماو به ده پاندې د علمیت ازمېښتونه کړي و علماو د ده نه پر لویو لویو ښایو او علومو او بیر تاریکو باریکه مسایلو کښې پوښتنې کړې مګر ده سره د علمیت اندازه قوي وه د علماو د پوښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دی د علماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و او ځکه ئې دی د دین د وقت او د دین د حامئ د پاره هغه عصر لوی نابغه شخصیت لېدلو ده علماء تربیه کول او علما و ته ئې د عمل درس ورکولو وائي نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاو پوستنئ جوړه ولي او د بخښش په ډول به ئې ورکولی ده د علماو د پاره ځوئې او پګړئ پیدا کولی او د بخښش په قسم به ئې ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې بښی باتاثیره یادېږي ده خلکو ته د کونج او زاوئ درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا په پرېښوولو بده نه ده ظاهره کړې چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي دې پېړدي کډ دوئ خبره پوهېده چه د دنیا مذمت هم د دې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپېژني داسې نه چه د دنیا محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفې خیال و نه ساتي داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي د جنګ او قتل او قتال موجب و ګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غره شي خپل خالق هېر کړي او دبلې ورځې غمه ور سره نه وي او که نه دنیا دی د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه بلکه پېدا کول ئې ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقي عالم و په دې خبره ښه پوهېده چه خنګه علماء ؟ ؟ ؟ دی په دې پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی ده ښه د ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړو چه د خلکو افکار او نظریات مګر په ښاسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې ورو ستنیو خلکو بدله کړه په دې پوه نه شول چه اصلي سرچینه وی په دې ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د خیال و کړو چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خوګ به دی عقیده لاړل چه دوه ئې ورکول او ننګر مقصود دی چا دا [illegible] ... چا سره د ده سودا به اشو چه څه د ساده خلکو په وسیله [illegible] په کار دی هغ وجه وه چه چا د لنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په بهانه [illegible] چا به دی نا مرچه د قوم او داسې داسې خیال می دی نارو نا روا [illegible] حقیقي اسلام باندې هم بدګمان کړل خدای خبر چه داسې جنابان [illegible] د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب [illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاکه او پوه خلک هم [illegible] د خلکو او اداره هم سره شته امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکره [illegible] ... پاره ئې هغه په ډول وپانډي کړي

« د پوښتنه » « اداره »

مدرسه به څنګه مخکښنی لاړه شي ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) - ځواب - محمود دولسم ټولګي محصل

زمایه ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوي عامل همدا دی چه د سږني تعلیمي کال د پاره چه د « سعید افغاني » له خوا کوم نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع ترکومې اندازې چه شوي و ښه او دلوړو د پاره د مدرسې خیال قوي اسباب پیدا چه کړ و شي به سږني کال کښې د هغه مطلب ترسره شي .

۱۷ - ځواب - شاه ن دیوولسم ټولګي نه کونکی

مدرسه به هله مخکښنی لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولري چه د خلکو افکار او نظریات ځانو ته جلب او متوجه کړي یعنې اجتماعي حس ولري .

۱۸ - ځواب - ګل محمد [illegible]

د مدرسې د ترقي د پاره صحیح طلاب روزل او په کار آچول [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

دنائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
پر دوسی حال کښی چه د مراقبی قاضی ،
اداری مدیر، د نجم المدارس مدرسی ښوونکی
شاگردان، او د هغوی ځینی سپین ګیری
او خلک حاضر وو په هغه کښی د نجم المدا
رس د مدرسی د نوی عمارة د تادو یاډه
يې کیښود له د نائب الحکومه ښاغلی مرستیال
او د مراقبی قاضی پر خپلو بیانو کښی د
اسلامی علومو د مدرسو د انکشاف او په
باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا
سعید د مدرسی مدیر د حکومت د
علاقه مندی نه چه د دینی مدارسو سره
يې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت
ښکاره کړ او وی ویل چه موږ غواړو
چه د دی مدرسی د شاگردانو د روزنو
په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس پر صدقې سره يې چپ او د چپ
لاس په صدقې سره يې ښی لاس خبردار
نه شي ترڅو ریا ته مخفي نشي چه پټ
شریک بلل کیږی. اوم هغه څوک
دی چه الله پاک په یوځانته ځای کښی
یاد کړي او سترګی يې اوښکی
توی کړي یعنی دی د خپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ژړا او هیش
تري په خوف او ترس کښی دی او واړی
چه آینده به بد کار نه کوم. د خپل
عمل د اصلاح دپاره د مخکښی شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولیشتو مثل دی چه خپل عمل د لاری
مل دی حقیقت دا دی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
... تول سعادت ور
... تیلی دی.
من الله ...

محمد عمر دیوه تشتیم
توکلی محصل

« په لنډه موعظه د نبوی حدیث د ترجمې څخه »

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمايي
اوه کسه دی چه په هغه سختې ورځ د جزا کښی
به د خدای د رحمت د سیوری لاندی به آرام وی
چه بی د ده د رحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږی. اول عادل پادشاه دی
چه د خپل سلطنت په وخت کښی مخرب کسان
د طبیعی او ذرتی وظایفو څخه منع کړي او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجائزه کارونو يې مخ نیوی
کړی وی او د ده په وخت کښی د حقانیت او
عدالت اوازونه پورته او د مظلومانو د خولی
آه ورک او ورونه مروی او د هرچا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شی. دوهم
هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښی
پورته او د خپل د ځوانی عمر يې د خدای (ج) په
مینه او محبت کښی تیر کړي وی ځکه چه په ځوانی
د جوش او حرارت وخت کښی د خدای اطاعت
او د ګناهونو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره
کول د پیغمبرانو خوی دی یو سالک ویلی دی
در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم
هغه څوک دی چه زړه يې د مسجد پوری تړلی
یعنی دی جسما که هرځای کښی مګر زړه يې د
خدای پاک د عبادتځانی سره مربوط او په
دی انتظار کښی وی چه کله به د لمانځه وخت
راشی چه ور ورننوځم. څلورم هغه دوه سړی
چه دوستی او دښمنی محض د خدای پاک د
رضا دپاره کوی یعنی په دی نیت چه خدای ایر
د راستا دوست دی ځکه زه دوستی ورسره
کوم او یا د راستا دښمن دی ځکه زه دښمنی ورسره
کوم. په دی کښی شک نشته کوم دوستی
چه د خدای دپاره وی هغه به ډیره خوندوره
مزه ناکه او دوام داره وی او هغه دوستی
چه د کوم دنیوی مقصد په غرض وی بی نتیجې او
لنډه ورقع کیږی. پنځم هغه سړی دی چه د
غوږ دی ته یې پنځه چه ځاوند د نسب
او ځائیست وی او دی ورته چه زه د
د الله پاک شریعی د نفس څخه ... او ور
بلنه قبوله نکړي. شپږم هغه څوک دی
... خیرات کوی په خفیه ... [illegible]

« اقتراح »

(۲) « حبیب الرحمن »

زما په خیال د غه موضوع د شپږم توکلی زده کوونکی
پیره اهم او ددی د خیر نی په شاو خوا کښی زما
مخکښی زمونږ نورو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک دپاره غواړم چه په دی متعلق
کښی څه نا څه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په
قاصر فکر سره د څنګه علماؤ څواب دا دی چه علماء اول
بایدخپل ځانونه اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او
بهبود دپاره کار و کړي او د ځکه چه دوی ته
وارثه د پیغمبرانو ویل شوی دی او پیغمبرانو
هریو په خپل حیات کښی لمړی خپل ځانونه په تقوی
موصوف کړي او بیا يې د نورو د ښیګڼی دپاره د خیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه که په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره د هغی هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر يې کړی دی نو څرنګه چه علماء د هغو
قایم مقام دی نو دوی ته هم دا بایدی چه د
وظیفه ترسره او اجرا کړي ترڅو په دوی باندی
په حقه سره د هغوی دو راثت کله صادقه شی
دا خو یوه مهمه وظیفه ده چه د دوی ته ترغاړی
شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او
کامیاب شی چه دوی په هغه برګزیده کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شی چه سیم د اقو
سماوی په لار ښوونه او ارشاد د نو باندی او ل
په خپله عمل او بیا يې نورو خلکو ته تلقین کړي
ځکه خدای ناخوښه کړی وعالم لم تقولون ما
قانون نه په بله لار روان وی هغه نشی کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوی او د ځکه چه د غریب
خپل حیران او د هلاکت په کنده کښی پروت
دی نو بل به څنګه د امنیت کړي د هغه علماؤ په
عقل چه خپل ځانونه اصلاح کوی او بل ته وړی
الله پاک فرمايي کبر مقتا عند الله ان تقولوا
ما لا تفعلون یعنی په نزد د الله پاک د ډیره لویه
ګناه ده چه په خپله عمل نکړي او بل ته ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... کاته په ... [illegible]
... چه د خپل ... [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

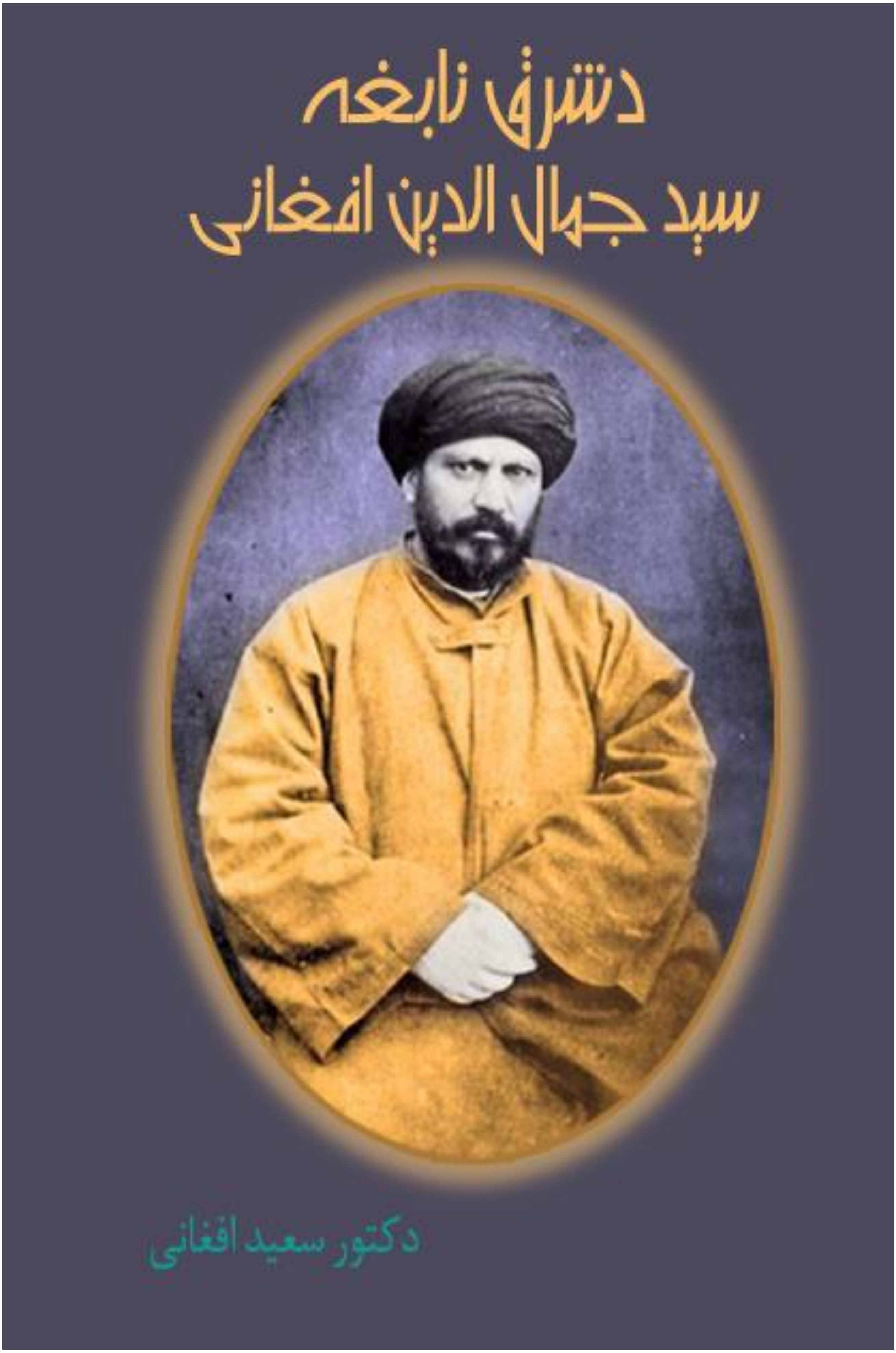

(c) ketabton.com: The Digital Library

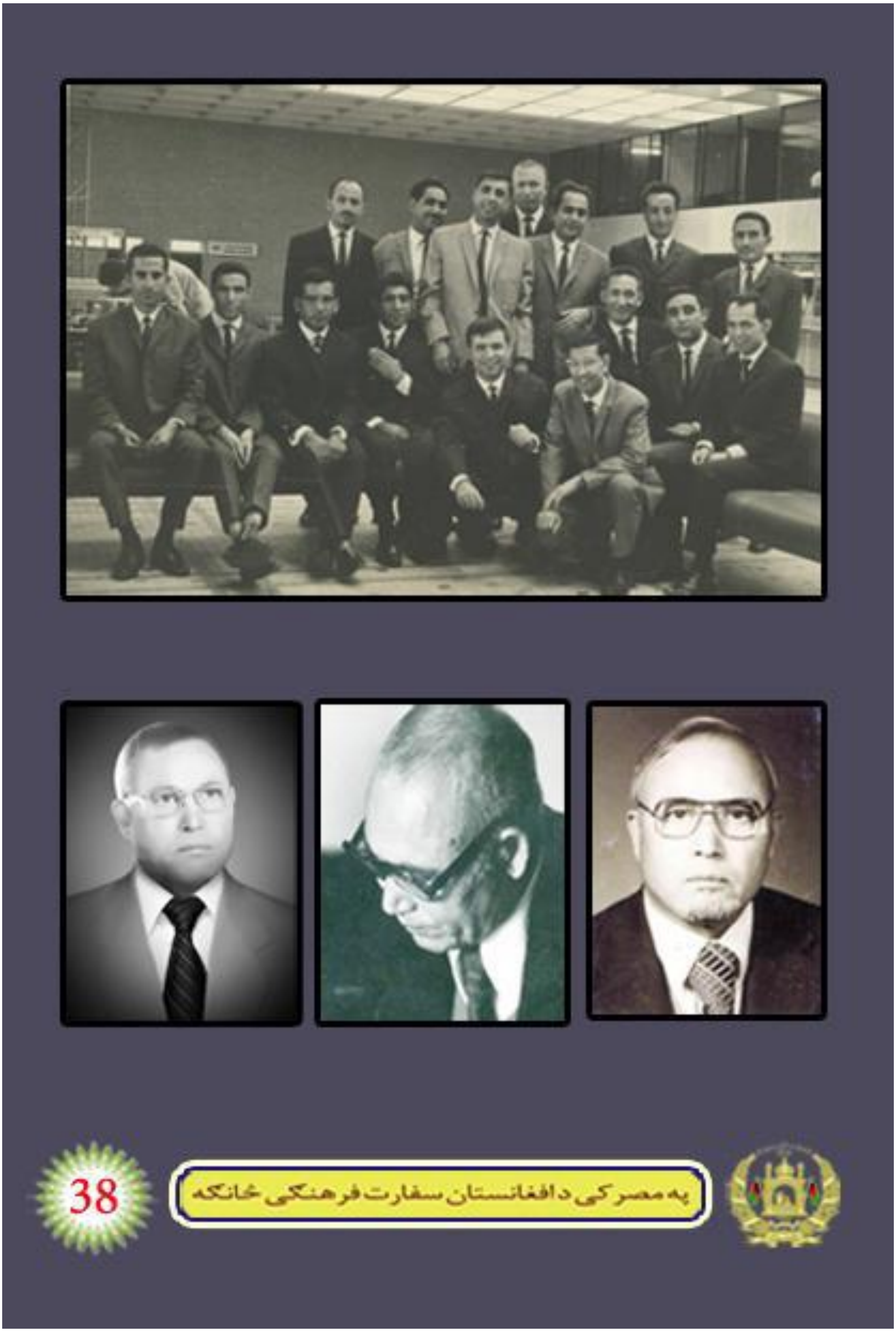

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ه1396 لمبرديز - لمصريز 2014ه 2017 زيبرديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين ځو ستورى
25- د ادب ځو ستورى
26- تنديسى بر چکاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنی چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدكتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

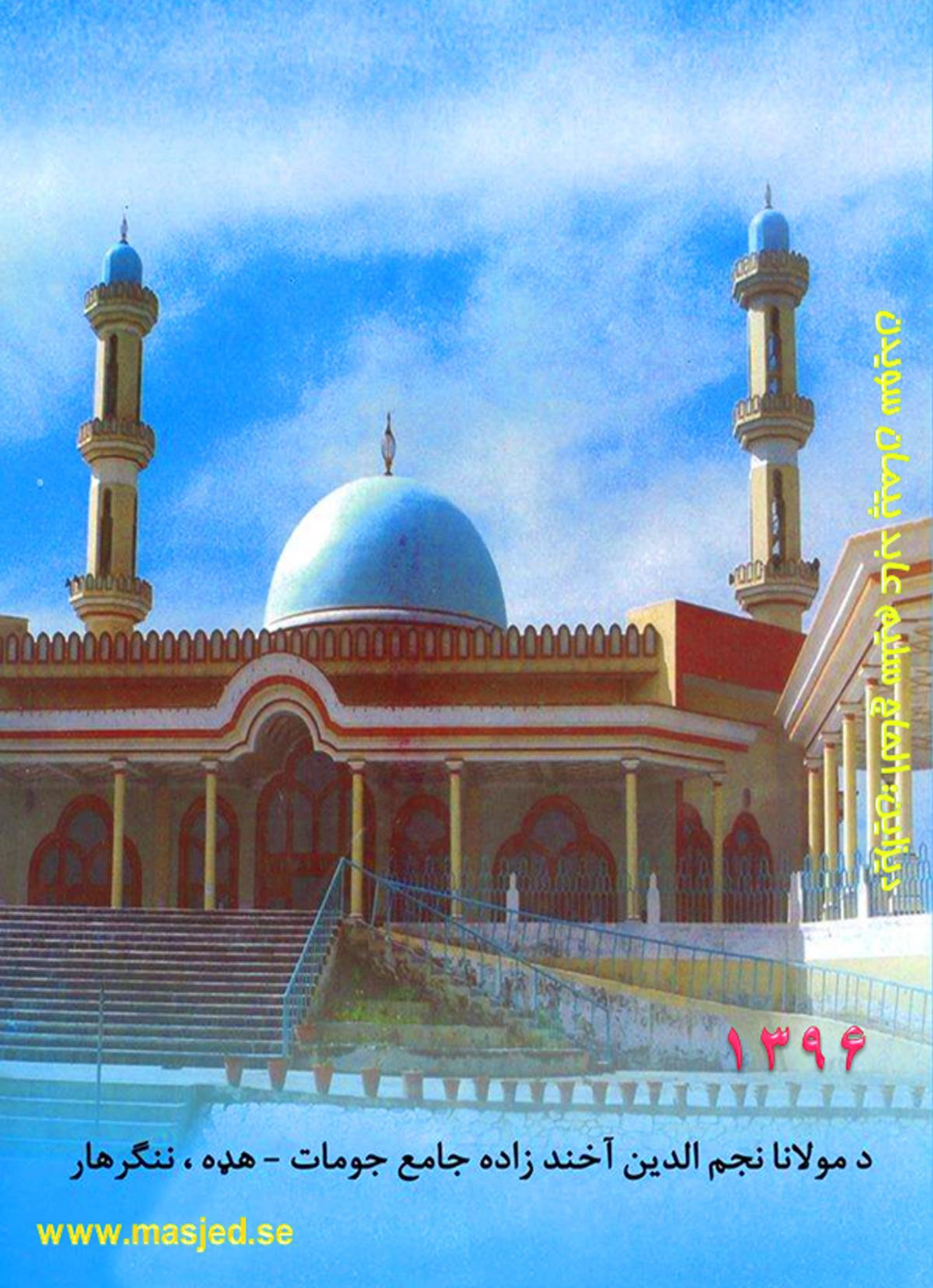

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library